

Ochrona przyrody

Ochrona przyrody Drawieńskiego Parku Narodowego polega na zachowaniu, odnawianiu i właściwym wykorzystaniu zasobów przyrody jej tworów i składników. W skład zasobów przyrody Parku wchodzi między innymi takie komponenty jak:

- rośliny, zwierzęta i grzyby
- siedliska przyrodnicze
- twory przyrody nieożywionej,
- krajobraz
- zieleń w ludzkich osadach (Park podworski, aleje).

Najważniejszym i podstawowym sposobem ochrony bogactwa florystycznego jest chronienie biotopów roślin. Drawieński Park Narodowy zabezpiecza fragmenty terenu przed nadmierną, niszczącą różnorodność przyrody eksploatacją. Najbardziej wymagające gatunki leśnej flory wymagają uwolnienia lasu spod presji gospodarki ludzkiej. Służą temu strefy ochrony ścisłej, gdzie nie ingeruje się w ogóle. Stare drzewa, martwe i rozkładające się drewno, nienaruszone runo leśne są biotopami cennych składników leśnej flory, tak roślin naczyniowych jak i mchów, grzybów i porostów. Cenne są ekosystemy nieleśne: wodne (w tym rzeki) oraz torfowiskowe, które trzeba ochronić przed zniszczeniem. Są to obszary niezwykle wrażliwe na wszelkie niekorzystne zmiany w środowisku, dlatego ich ochronie służby DPN poświęcają szczególną uwagę.

Ochrona tych ekosystemów polega przede wszystkim na utrzymywaniu odpowiednich stosunków wodnych, utrzymywaniu hydrologicznych funkcji pełnionych przez te ekosystemy, utrzymywaniu różnorodności gatunkowej, przeciwdziałaniu antropogenicznej eutrofizacji. Do ekosystemów nieleśnych zaliczamy także łąki. Aby zachowały bogactwo flory i fauny, powinny być użytkowane w tradycyjny sposób. Obecnie są to zabiegi ekonomicznie nieopłacalne więc służby DPN ingerują w takie siedliska zapobiegając zarastaniu drzewami i krzewami, przesuszaniu itp. W tym celu między innymi odkrzacza się i wykasza roślinność na porzuconych łąkach. Dzięki temu ciągle możemy pochwalić się dużą populacją storczyków, ważek, motyli dziennych, w ten sposób utrzymujemy biotopy ptaków czy ssaków. Oprócz tego dzięki tym zabiegom utrzymujemy powierzchnię otwartą i uwydatniamy jednocześnie walory krajobrazowe. Średnio w ciągu roku prace tego typu wykonuje się na powierzchni 67 ha.

Szczególnie ważna jest ochrona tych gatunków, które w całej Polsce albo w regionie są zagrożone wyginięciem. Zestawione są one na tzw. Czerwonych Listach.

Uzupełniającą metodą zabezpieczenia przed wyniszczeniem rzadkich i cennych gatunków, szczególnie tych powszechnie znanych i efektywnie kwitnących, jest tzw. ochrona gatunkowa, czyli m.in. zakaz zrywania i niszczenia roślin. Rośliny będące

surowcem zielarskim podlegają natomiast ochronie częściowej, podlegającej na ograniczeniach w ich zbieraniu, co ma zabezpieczyć je przed nadmierną eksploatacją.

Aby skutecznie zachować bogactwo fauny Parku najważniejsze jest zachowanie biotopów cennych gatunków. Szczególnie ważne jest zachowanie starodrzewi i lasów zbliżonych do naturalnych. Ważne, aby była w nich obfitość martwych i zamierających drzew, dziupli i innych ukryć oraz wykrotów. Tylko w takich lasach będą się dobrze czuły zwierzęta puszczańskie, stanowiące największą osobliwość fauny Drawieńskiego Parku Narodowego. Musimy troszczyć się także o zachowanie pełni różnorodności występujących tu drzew i krzewów.

Aby zachować pełnię różnorodności gatunków wodnych (np. ryb) i torfowiskowych, musimy chronić ich środowiska, czyste rzeki i jeziora wraz z pełnią bogactwa ich roślinności, z martwymi drzewami przewróconymi w nurt rzeki. Niektóre gatunki zwierząt podlegają ochronie gatunkowej. Nie wolno ich zabijać, płoszyć ani niszczyć ich biotopów. Wybrane gatunki są chronione dodatkowo tzw. ochroną strefową. Do zachowania populacji zwierząt nie lubiących towarzystwa człowieka przyczyniają się też ściśle chronione fragmenty terenu Parku Narodowego. Między innymi właśnie ze względu na konieczność ochrony fauny przed niepokojeniem, na terenie Parku obowiązują pewne ograniczenia w udostępnieniu i nie w każde miejsce wolno turystom docierać. Najrzadszym gatunkom pomaga się w sposób szczególny. Gągołom i nurogęsiom dostarczamy miejsc do budowy gniazd, których nie mogą znaleźć w zagospodarowanych lasach. Służby Parku wykładają odpowiednie budki lęgowe dla traczy, ptactwa leśnego oraz schrony dla nietoperzy, utrzymując około 4000 budek na terenie Parku. Prowadzi się programy ochronne ryb – poprzez sukcesywne zarybienia, połowy kontrolne i ochronę tarlisk i zimowisk. Łososia, który kilkanaście lat temu wyginął w wodach Puszczy, próbujemy wsiedlić do nich ponownie.

Najważniejsze jest zachowanie tych gatunków zwierząt, które w Polsce zagrożone są wyginięciem. Są one zestawione na Czerwonych Listach i w Czerwonych Księgach. Staramy się jednak, by w wyniku działań ochronnych i mądrego gospodarowania udało nam się zachować dla przyszłych pokoleń całość faunistycznego bogactwa Drawieńskiego Parku Narodowego.

Od 1998 r. rozpoczęto długofalowy proces przebudowy drzewostanów Parku, polegający na przersedzaniu i usuwaniu gatunków niewłaściwych na danych siedliskach, głównie sosny i wprowadzaniu gatunków liściastych, przede wszystkim dębów i buków. Ma to swoje uzasadnienie w historii; dawniej, na całym niemalże obszarze Puszczy Drawskiej, rosły drzewa tworzące rozległe buczyny i dąbrowy. Wskazują na to badania gleby.

Proces przebudowy w kierunku gatunków pożądanym nazywamy naturalizacją drzewostanów. Najmłodsze partie lasu bywają uszkodzane przez zwierzęta głównie sarny i jelenie. Aby temu przeciwdziałać, buduje się ogrodzenia z siatki, zakłada osłonki, smaruje drzewka repelentami (środkami odstraszałymi) itp. Inne zagrożenie stwarzają owady, których liczebność w polskich warunkach często przeradza się w gradację, czyli plagi. Ochrona przed tego typu zagrożeniami polega na stałym monitorowaniu szkodliwych owadów leśnych i ewentualnym ich

zwalczaniu, jeśli zagrażają trwałości drzewostanów. Teren Parku od momentu powołania tj. od 1990 r. nawiedziły dwie takie gradacje, które wymagały ograniczania liczebności owadów. W 1997 r. był to poproch cetyniak i w 2003 r. brudnica mniszka.

Poważne niebezpieczeństwo dla przyrody Parku stanowią pożary. Ochrona przed tym żywiołem na terenie DPN związana jest z utrzymywaniem i oraniem (mineralizowaniem) pasów przeciwpożarowych zlokalizowanych wzdłuż dróg publicznych, patrolowaniem terenu przy użyciu samolotów, pełnieniem dyżurów i utrzymaniem pełnej gotowości ze strony służb Parku jak i straży pożarnych, utrzymywaniem dróg pożarowych, punktów czerpania wody. Obszar przeznaczony do ochrony ścisłej obejmuje teren 1392 ha. Jego szczegółowy opis znajduje się w części dotyczącej rezerwatów. Ochrona polega na monitorowaniu przebiegu procesów przyrodniczych, udostępnieniu do badań naukowych i zachowaniu puli genowej. Są to obszary o najwyższych walorach przyrodniczych wymagające szczególnej troski społeczeństwa w celu zachowania ich dla przyszłych pokoleń. Ochrona krajobrazu Parku, która obejmuje 535 ha, związana jest z utrzymaniem przestrzeni otwartej. W tym celu część gruntów rolnych wydzierżawiono rolnikom, tereny pozostałe utrzymywane są w stanie kośnym, bądź chronione biernie (bez ingerencji ludzkiej przez najbliższe 20 lat). Zapisy planu ochrony zakazują stawiania elementów dysharmonijnych w krajobrazie, stosowania gęstej zabudowy, elementów obcych np. płaskich dachów, poziomych płotów itp. Ochrona przyrody nieożywionej realizowana jest poprzez:

- ochronę gleby, polegającą na utrzymaniu lub przebudowaniu istniejących drzewostanów, które rosną na nieodpowiednich siedliskach. Służby Parku podejmują prace związane z ochroną gleby przed antropopresją poprzez wyznaczenie szlaków turystycznych, budowanie i konserwowanie infrastruktury turystycznej m.in. poręczy, schodów, pomostów wędkarskich. Ma to na celu skanalizowanie ruchu turystycznego i ograniczenie pobytu turystów tylko do wyznaczonych miejsc,
- ochronę powietrza, związaną głównie z prowadzeniem stałego monitoringu czystości powietrza,
- ochronę głązów narzutowych,
- ochronę wody i źródeł poprzez wprowadzanie zakazów związanych z eksploatacją oraz prowadzeniem ochrony różnorodności biologicznej, ochronę przed hałasem dzięki wprowadzeniu zakazów związanych między innymi z używaniem motorowego sprzętu wodnego, wprowadzeniem stref ciszy.

Ochrona wartości kulturowych i historycznych związana jest głównie z uczytelnieniem w terenie miejsc o cechach wybitnie poznawczych i historycznych (m.in. rekonstrukcja, oznaczenie obiektów cennych, informacja w terenie o cechach, wykorzystaniu i znaczeniu obiektu), a także wydawaniem informatorów, folderów, przewodników, które opisują walory przyrodnicze i kulturowe tego terenu. Wiele obiektów na terenie Parku posiada swoiste nazewnictwo (tzw. toponimia) wprowadzone przez wcześniejszą kulturą słowiańską i niemiecką. Zasługuje to na

odtworzenie oraz rozpowszechnianie w literaturze i piśmiennictwie.

Prowadzenie zadań związanych z dydaktyką i edukacją pośrednio również wpływa na ochronę przyrody Parku. Teren udostępniony jest dla turystów, którzy korzystają z walorów Parku na zasadach określonych w planie ochrony. Szeroko zakrojona dydaktyka i edukacja przybliży obiekt społeczeństwu i wyzwala postawy sprzyjające ochronie przyrody. Obecnie funkcję edukacyjną pełnią dwie ścieżki poznawcze (Barnimie i Międzybór) oraz sala edukacyjna wraz z laboratorium, w których organizowane są zajęcia z młodzieżą.

Zagrożenia zewnętrzne dla przyrody Parku, czyli takie które mają swoje źródło poza granicami DPN, związane są głównie z gospodarką wodno-ściekową gmin, z prowadzeniem ferm zwierzęcych oraz wyznaczaniem terenów dla celów rekreacyjnych, wydobywczych m.in. żwiru. Likwidowanie tego typu zagrożeń regulowane jest przez ustawodawstwo i zapisy planów zagospodarowania przestrzennego, ale również, w głównej mierze zależy od współpracy lokalnych władz gmin i powiatów z administracją Parku.

Data wydruku: 19.03.2025 23:09:37

Adres URL: <http://www.dpn.pl/ochrona-przyrody>